डॉ. नंदलाल तिवारी.

२/१३ मालवीय नगर,
जयपूर, राजस्थान ३०२०१७

कॅन्सरचा धन्वंतरी

सौ. सुमती भागवत

कॅन्सर म्हटला की, माणूस मनानेच लगेच अर्धा होतो. तो रोग भयंकर आहे, क्लेशदायक आहे. बरा होणारा नाही असेच सर्वत्र मानले जाते. पण.. पण वस्तुस्थिती मात्र खरी वेगळीच आहे. हा रोग पूर्ण बरा होऊ शकतो. तो बरा करणारा धन्वंतरी आज आहे. त्यांचे नांव डॉ. नंदलाल तिवारी.

माझी मानी कॅन्सरग्रस्त कळल्यावर आमचेही मन खचले. गर्भाशयाची शस्त्रक्रिया झाल्यावरच कॅन्सर लक्षात आला. टाटा रुग्णालयात उपचार सुरु झाले. 'रेडिएशन' लाईटस् सव्वीस सिटिंग्ज् सांगितले होते. पण तेरा सिटिंग्ज्मध्येच तिला अत्यंत त्रास सुरु झाला. अगदी असहनीय. मग मात्र तिने ठाम निर्णय घेतला की, मृत्यु कदाचित लवकर येईल एवढेच ना! मग निदान क्लेश न होता तो आगली लवकर आला तरीही चालेल पण हे लाईटस् नकोत. तिला कॅन्सर कळल्यावर माझ्या सल्ल्याने तिवारींचे औषध घेण्याचा पाठपुरावा चालूच होता. तोही जयपूरलाच राहतो. कॅन्सरचे बरेच रोगी त्यांनी बरे केले आहेत, हे तो प्रत्यक्ष पहात होता व इतरांनाही सांगत होता. त्यामुळे पुन्हा उचल खाल्ली व डॉ. तिवारींची औषधयोजना सुरु झाली. आणि सहाच महिन्यांत केवळ आश्चर्यकारक प्रगति दिसू लागली. दहा महिन्यांनी तपासणी केली तर रिपोर्ट नील आला. त्यावेळी आमच्या आसपास चार-सहा रुग्णांवर त्यांचे उपचार सुरु झालेले होते. तेही पाहातच होते. पुण्याचे एक टॅक्सी ड्रायव्हर दर दोन महिन्यांनी जयपूरला खेप घालून बायकोसाठी तिवारींचे औषध आणतात. त्यांचीही भेट झाली. त्यावेळी त्यांची बारावी खेप होती. "बायकोचा ब्रेन कॅन्सर असून ह्या देवमाणसाने तिला नवजीवन दिले व माझा प्रपंच उभा केला" असे त्यांनी हर्षभराने सांगितले. माझ्या नात्याच्या मित्राचा चार वर्षांचा मुलगा निपचीत पडलेला 'ब्लड कॅन्सरचा रुग्ण'. पण आज डॉ. तिवारींच्या औषधाने नाचू बागडू लागलेला व बालमंदिरात जाऊ लागलेला पाहिला आणि माझ्या मनांत विचार आला की, ह्या धन्वंतरींची ओळख महाराष्ट्रीय जनतेला करून द्यावी. अनायासे मी जयपूरला होतेच. त्यांची मुलाखत घेण्याचे नक्की ठरले. त्यांनीही आनंदाने वेळ दिली व अगदी मोकळ्या मनाने माझ्या प्रश्नांना उत्तरेही दिली. प्रश्नोत्तरे सुरु झाली.

माझा पहिला प्रश्न होता, "तुमचा ही औषधी जाणणारा कोणी गुरु आहे का?" त्यावर ते म्हणाले,

"गुरु वगैरे कोणी नाही. मी पूर्वी जंगलात, आसाम-दार्जिलिंगच्या चहाच्या मळ्यांत काम करीत होतो. मला लहानपणापासून वनस्पतींची मनापासून ओढ. त्यामुळे तेथील गिरिजनांकडून जंगलातील वनस्पतींची माहिती करवून घेऊ लागलो व त्यावर संशोधन सुरु केले. जोडीला आयुर्वेदाचा अभ्यास सुरु करून आयुर्वेद विशारद झालो. त्याच सुमारास माझा अगदी जवळचा दोस्त व आणखी एक चांगली परिचित व्यक्ती, अशा दोघांचा मृत्यु कॅन्सरने झाला. माझ्या मनाने उचल खाल्ली. तेथील झाडझाडोऱ्यांचा अभ्यास सुरु होताच. त्यावेळी अनुभवाने ह्या औषधीची काही प्रमाणे मला मिळाली. पण ती [illegible]

[illegible] बनविला. पण मग मात्र मनात आले, ह्या औषधीचा जर काही दुष्परिणाम झाला तर? तेव्हा ती कसोटी मी माझ्यावरच घेतली. एक महिना मी हे औषध सेवन करीत होतो. काहीच दुष्परिणाम होत नाही हे पडताळल्यानंतर मी माझ्या माहितीतील कॅन्सर रुग्णावर उपचार करु लागलो. आश्चर्यकारक गुण आला."

माझा दुसरा प्रश्न, "कोणकोणत्या कॅन्सरवर उपचार होतो?

"कॅन्सर कुठलाही असो व रुग्ण कुठल्याही वयोगटाचा असो. कॅन्सर निश्चित बरा करणारी जडीबुटी मला सापडली आहे हे नक्की. पण होते काय की, टाटा इंस्टिट्यूट, ऑल इंडिया इंस्टिट्यूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस आणि भारतातील कॅन्सरची सर्व प्रमुख हॉस्पिटल्स ही जगन्मान्य. तसेच वैद्यकीय उपचार पद्धतीही अद्ययावत. शिवाय मोठमोठ्या पदवीधर डॉक्टरांची देखभाल. हे सर्व होऊन उपचार थांबले म्हणा, अशक्य झाले म्हणा किंवा अन्य काही कारणांनी म्हणा, अखेरचा प्रयत्न म्हणून मग रुग्ण माझ्याकडे येतो. मी मात्र तरीही आशा सोडून

कॅन्सर बरे झालेले

नाही. माझ्या दोन्ही मुलांनाही दिले नाही. मी आज जे काम करतोय ह्यावर माझा प्रपंच काही अवलंबून नाही. मुलांनी ह्या औषधीवर चरितार्थ चालवावा असे मला मुळीच वाटत नाही. पुढे असेच राहील, ह्याची मला खात्री नाही. मी आज प्रत्येक पुडीचा दोन रु. खर्च घेतोय- अशा ३/४ पुड्या रोज रुग्णांना रोगानुसार घ्याव्या लागतात- तरीही ह्यांत काही भेद मी ठेवले आहेत. सैनिक, साधू, संन्यासी ह्यांना मी विनामूल्य औषध देतो. तुम्हांला जे पुण्याचे टॅक्सी चालक भेटले नाप- त्यांनाही मी हल्ली विनामूल्य औषध देतोय. अहो! [illegible] दर [illegible] त्यांनी धंदा बंद ठेवून [illegible] २५० [illegible] खर्चून श्रद्धेने हा माणूस औषध नेतोय. वाचकांनाही चांगले वरं वाटतेय. मग माझेही काम आहेच ना काही? म्हणून मी आता त्यांना तसेच औषध देतो. तुमच्याच मुलीने हैदराबादहून पत्र देऊन एक जवान पाठविला होता. त्याच्या पत्नीला ब्लड कॅन्सर होता. प्रथम निम्म्या दरातच औषध दिले मी. पुढे त्याला शांतीसेनेतून जाण्यास जावे लागले तर औषध कसे न्यायचे? हा प्रश्न पडला. पण मी माझा पोस्टाने न पाठविण्याचा नियम मोडून त्याला त्याच्या पत्नीसाठी मी पोस्टाने औषध पाठवू लागलो. हे सारे काम असेच पुढे चालेल का? मी शंकीत आहे [illegible] हे एक. दुसरे असे की, ह्यासंबंधीची सर्व माहिती वनस्पतींची नावे बॉटनिकल- पारिभाषिक संज्ञांनी मी लिहून सिलबंद करून ठेवली आहे. हे ज्ञान माझ्याबरोबर नाहीसे होणार नाही. सरकारने जर थोडा उदार दृष्टीकोन ठेवला, माझ्या काही अटी मान्य केल्या तर लगेचच मी हा फॉर्म्युला जगापुढे ठेवीन. तुम्हांला खोटं वाटेल ताई! पण माझ्या ह्या संशोधनाची कदर करणारे परदेशी- अमेरिकन, जर्मन्स असे खूप आहेत. ते लोक माझ्या अटी मान्य करून मला त्यांच्या देशात बोलवीत आहेत. पण मी मात्र माझ्या स्वदेशात व स्वबांधवांचा विचार करून, [illegible] पेन्शनतर येथेच राहण्याचे नक्की केले आहे. बघू या! सर्व गोष्टींची वेळ ठरलेली असते. ती यावी लागते."

[illegible] हे मात्र अगदी खरं बरं का! पण काय हो डॉ. असा प्रश्न नाही पण एक शंका आहे. आपण ह्या ज्या पुड्या देता, त्या मधातून घ्याव्या लागतात. जैनधर्मियांना मध वर्ज्यच असतो. तसेच मधुमेही रुग्णांना मध कसा चालेल? शिवाय ह्या पुड्यांचे व्यतिरिक्त एक 'लिओरीन' म्हणून टाका- (लिक्वीड) देता ते कशासाठी? ते लिक्वीड तुमची निर्मिती नाही. काही औषधालयांमधे- केमिस्टकडे- हे मिळते. शिवाय तुमच्या ह्या औषधप्रणालीचे पथ्यपाणी काय आहे?"

जैनधर्मीयांना मध वर्ज्य आहे हे खरं [illegible] [illegible] असतो औषध मधातून घेण्याबद्दल. कारण [illegible] [illegible] करू आहे. शिवाय मधाच्या [illegible] माझ्या औषधाचे गुणधर्म वाढतात. पण [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

संबंधित औषध आहे. त्यामुळे रुग्णाची पचनशक्ती चांगली राहून माझे औषधही पचण्यास त्याचे सहाय्य होते. पण परवाच एका रुग्णाचे मला पत्र आलेय, 'लिओरीन'मुळे त्याला जुलाब होताहेत. एरवी त्याची पचनशक्ती चांगली आहे. त्याला मी ते न घेण्याबद्दल सांगितले आहे. पण ही सवलत सर्वांना नाही. आणि पथ्य जर म्हणाल ना, तर फक्त आंबट खायचे नाही. कोठलाही आंबट पदार्थ वर्ज्यच. मग एखादे फळ जर पूर्वकाली आंबट असेलव नंतर मधुर होणारे असेल तरीही ते वर्ज्यच. उदा. आंबा, सफरचंद वगैरे. आंबट पदार्थांमुळे काही दुखणी निर्माण होतात. दुसरी अन्यत्र दुखणी होऊ नयेत म्हणून हा पथ्यबंध एवढेच."

आता मला सारी माहिती तर मिळाली. तरीही दोन नवीन प्रश्न उभे ठाकले. दिलेल्या वेळांपैकी अजून अर्धा तासही शिल्लक उरलाय. विचारू का नको अशी दोलायमान स्थिती असतानाच मला त्यांनी विचारले. "आणखी काही बाकी? काही तरी आहे विचारायचे."

मला हसू आले. "खरंच विचारू? आता नवीन आलंय डोक्यात?"

"ताई! विचारू म्हणून काय म्हणताय? अगदी निःशंकपणे विचारा."

"पडत्या फळाची वाटही न बघता मी घाईने विचारले. "आणखी कशावर संशोधन आहे का आपले? तसेच आपली व आपल्या ह्या संशोधनासंबंधीत आपली अन्य कुठे- प्रकाशनाच्या माध्यमातून प्रसिद्धी झाली आहे का? हे जाणून घ्यायची इच्छा आहे."

"अवश्य! असे म्हणून त्यांनी मुलाला वर्तमानपत्रांच्या कात्रणांची संग्राहिका आणण्यास सांगितले. ती येईपर्यंत त्यांनी आणखी संशोधन काय चालले ते सांगितले. ते म्हणाले, "कॅन्सर अगदी प्राथमिक अवस्थेतच कळावा म्हणून काही शोध घेतोय. ह्या औषधीच्या सेवनाने व त्यानंतरच्या परिणामानं कॅन्सरची [illegible] [illegible] व हा रोग मूळ धरण्याआधीच नाहीसा करावा ह्यासाठी मी प्रयत्नशील आहे. अर्थात ही औषधीसुद्धा [illegible] असेल. कॅन्सरची पूर्वसूचनाच मिळावी असे [illegible]."

एवढे [illegible] होईतो मुलाने कात्रणाची एक संग्राहिका आणून ठेवली पुढे. साधारणतः सन ८२ ते [illegible] पर्यंतची ती कात्रणे होती. मात्र अगदी संक्षिप्त. अर्थात तोपर्यंत ह्याच्याही अनुभवांत, [illegible] देण्याइतपत सिद्धता झाली नव्हती. आता पूर्ण खात्री आहे. कात्रणात दै. नवभारत नागपूर रायपूर, दै. तरुण भारत पुणे ही मराठी, गुजराथी समाचार, [illegible] [illegible] [illegible] हिंदी, साप्ताहिक हिंद, [illegible] जालंधर, नवज्योती, नवभारत टाईम्स जयपूर हिंदी, आंध्र तेलगु [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

आवश्यक आहे. म्हणूनच हा मुलाखत घेण्याचा व विस्तृत प्रमाणात माहिती देण्याचा शिवाय अनुभवसिद्ध, असा हा प्रपंच मी केला आहे. शिवाय ८४ नंतर कुठेच त्यांची माहिती प्रकाशित झालेली नाही. मीही बरेच रुग्ण बरे झालेले बघितले. ओळखी-पाळखीतून जयपूरला बाबा- कडे येऊन डॉ. तिवारींची भेट घेणारी मंडळीही मी जयपूरच्या वास्तव्यात बघतच होते. हा ओघ पाहून खरंच वाटलं की, आपलेही काही योगदान ह्या कामासाठी असावे. म्हणून मी. माझी लेखणी उचलली आहे असे मी डॉ. तिवारींना म्हणाले. मात्र, मी त्यांना काय वाटते एकदम. ते म्हणाले, "ताई, १०० टक्के, ८० टक्के बरे आहे असे तपासणीत कळलेल्या रुग्णांची अगदी त्यांच्या प्रमाणपत्रासुद्धा, त्यांच्या झेरॉक्स प्रती काढून मी तुम्हांला देतो. तो गठ्ठा तुम्ही प्रकाशकांना प्रमाण म्हणून दाखवा. मात्र त्यांची नावे व पत्ते प्रसिद्ध करू नका. तुमच्या घरी येऊन बघू द्या वाचकांना. खात्री पटू द्या वाचकांची."

"वा! वा! अगदी हवे तेच देता की माईसाहेब! मीही असेच जाहीर करते. बघतील ज्यांना हवे ते येऊन." तेवढ्यात सौ. तिवारींना अंदाज आला मुलाखत संपल्याचा. वेळही संपली होती दिलेली. त्यांनी "काय, चहा टाकायचा ना!" विचारले. "अवश्य! आता चहा हवाच की!" असं म्हणत आम्ही दोघेही प्रसन्न चित्ताने [illegible] सनदेत चहा पिण्यासाठी उठलो. त्यांनी मला [illegible] घरी सोडण्यासाठी गाडी काढली. दारातच एकजण पळत येऊन गाडी थांबवून म्हणाला, "५० टक्के बरे वाटतेय. औषधाला आलोय." ती व्यक्ती झुंझूनू जिल्ह्यातून आली होती. त्याला १५/२० मिनीटे घरी थांबण्यास सांगितले. मी मुलाखतीला जाण्यापूर्वीही दिल्लीहून अचानक माणसे आली होतीच. वस्तुतः डॉ. तिवारींना कमी रक्तदाबाचा त्रास आहे. फार बोलणे नको. म्हणून त्यांनी सर्व रुग्णांसाठी जे सारखं सांगावं लागतं त्याची ध्वनीमुद्रिका तयार करविली असून ती सकाळ-संध्याकाळच्या लोकांना एकत्रितपणे ऐकवितात. ही माहिती त्यांनी मला दिली.

"मला माहिती आहे हे [illegible] तुमच्या परवानगीनेच आले होते का? हे [illegible] [illegible] बघायला दिसतात का?" [illegible] उत्तरे

"अरे हां! [illegible] बोलायला [illegible] [illegible] का काय-म्हणू?

"तसे काही नाही डॉक्टर! [illegible] [illegible] नका म्हणजे [illegible] माझ्या [illegible] हसून टाट [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] होतो. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

टीप - ज्या कोणाला सन्याची [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] त्यांनी माझ्या घरी येऊन [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] एकनाथ नवा
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

धर्मभास्कर संबंधी
संपूर्ण व्यवहार खालील
पत्त्यावर करावा

धर्मभास्कर कार्यालय

४ सुमंगल, पवन मार्ग विस्तार,
विलेपार्ले (पूर्व) मुंबई-४०० ०८७

नाही. अगदी निराशाजनक रुग्णांमध्येही ४० टक्के रुग्ण बरे झाले आहेत. वेळेवर उपचार झाले तर १०० टक्के रुग्ण बरा होण्याची मला खात्री आहे."

"किती वर्षं झाली आपण औषधे देताहात व कोठून कोठून रुग्ण येतात? सांगता?" मी विचारले.

"हो! हो! का नाही? माझा प्रथम प्रयोग ८२ मध्ये महाराष्ट्रातील जीभेच्या कॅन्सर असणाऱ्या रुग्णावर झाला. माझा मित्र त्याला घेऊन आला. उपचार सुरू झाले. ती व्यक्ती पूर्ण बरी होऊन आता सर्वसामान्य माणसाचे जीवन जगते आहे. तोपर्यंत अनेक इतरांनाही मी औषधे देऊ लागलो होतोच. सर्वांना मोफतच उपचार सुरू होते. जितका रुग्ण पूर्ण बरा झाला आणि माझ्या मित्राने मोफत उपचार बंद करण्याचा सल्ला दिला. बरोबरही मला पटले. तो म्हणाला, "आपल्या समाजाचा एकूण अनुभव असा आहे की, खिशाला थोडीजरी तोशिस पडली तर मग औषधे व्यवस्थित घेतली जातात. कुठल्याही व्यवहाराचे हे असेच आहे. विनामूल्याचे मूल्य नसते. तेव्हा थोडे तरी मूल्य असू दे." मला त्याचे म्हणणे पटले व मी नाममात्र किंमत घेऊन औषध देऊ लागलो. भारतातील एकही प्रांत असा नाही की जेथे माझे औषध घेतलेला रुग्ण नाही. प्रथम मी फक्त दोनच महिन्यांचे औषध देतो. त्यांत प्रगती दिसली तरच मी पुढे औषध चालू ठेवण्यास सांगतो. पण जर काहीच प्रगति नसेल तर मात्र मी औषध देत नाही. मात्र माझे औषध चालू असतांना केमोथेरपी बंद ठेवण्याची सक्ती असते. ते जर मान्य असेल तरच मी औषध देतो. होते काय की, रिॲक्शन त्याच्या 'त्या' औषधांनी येते नी माझ्या औषधांवर आरोप ठेवला जातो. 'त्या' योजनांना सरकार मान्यता आहे ना! म्हणून मी ही सक्ती करतो. तरीही कोणी महाभाग असतातच दोन्ही पॅथीची औषधं चालू ठेवणारे. त्यांना मी मात्र सांगतो. हे पहा! मी सांगितले त्यापेक्षा काय करा हे सांगणारा मी कोण? ते तुम्ही ठरवायचं पण मग कोणत्या औषधाने नक्की गुण आला हे कसे कळणार? पण व सांग जगाला पटत नाही म्हणजे एक मात्र नक्कीच की माझ्या औषधीचा दुष्परिणाम होत नाही.

"काय हो डॉक्टर? कोणता कॅन्सर पटकन् बरा होतो? औषध किती काळ घ्यावे लागते?" मी विचारले.

"असं पहा" डॉ. पुढे म्हणाले, "साधारणपणे सॉफ्ट जागेवरचा कॅन्सर पटकन् बरा होतो. हार्ड जागेवरील कॅन्सरला वेळ लागतो. ब्लड कॅन्सर तर फार झपाट्याने बरा होतो बरं का! पुष्कळदा लोक ह्याबद्दल साशंक असतात. पण मुळातच रोगी खूप उशीरा येतो. त्यामुळे स्वाभाविकच औषधाचा कालखंड वाढतो. पण ओळीने वर्षभर जर 'नील' रिपोर्ट आला तर औषधयोजना थांबविण्यास हरकत नाही. पण खात्रीने म्हणा किंवा विश्वासाने म्हणा, रोगी पुढेही ४/६ महिने औषध चालू ठेवतो आणि तसे पाहिले तर कॅन्सर नसतांनाही जरी हे औषध घेतले तरी ते उपद्रवी नाहीच. कारण ते जडीबुटीचे आहे."

"का हो डॉ. रुग्णाला तपासणीसाठी आणावे लागत असेल ना?" मी जरा रोग्याच्या आणण्याच्या अडचणी माहिती असल्याने विचारले.

"छे! हो! रोग्याला आणायची मुळीच गरज नाही. त्याचे सर्व रिपोर्टस्, तपासणीचे अन्य जे कागदपत्र असतील ती, सर्व पत्रके घेऊन रुग्णाची माहिती देणारी अशी कोणीही निकटवर्ती व्यक्ती आली तरी चालते. मला कारण सापडले आहे ह्या रोगांचे. म्हणूनच मला रुग्णाला तपासण्याची आवश्यकता वाटत नाही. हो! एक मात्र आवश्यक आहे. रुग्णाचा ताजा युरिन रिपोर्ट- रुटीन युरीन रिपोर्ट- मात्र अत्यावश्यक आहे. दर दोन महिन्यांनी औषध न्यावे लागते. मी औषधे पोस्टाने पाठवित नाही. नवीन येणाऱ्या रुग्णांनी आधी वेळ ठरवून घेऊन आल्यास त्यालाच फायदेशीर ठरते. त्यांना मी पत्रांनी वेळ ठरवून देतो. मी तशी अंतर्देशियपत्रेच छापून घेतली आहेत. त्यांत फक्त दिवस, वेळ व पत्ता (रुग्णाचा) एवढेच लिहिण्याचे काम केले जाते. मात्र अन्य कुठल्याही प्रकारचा पत्रव्यवहार मी करीत नाही. अहो, रोज कितीजणांना पत्रे लिहायची? मला तेवढा वेळही नाही व तसा माणूसही नाही माझ्याजवळ. आणि मला गरजही नाही त्याची." असं म्हणत त्यांनी छापील पत्राचा नमुना दाखविला.

"साधारणपणे आतापर्यंत बऱ्या झालेल्या रुग्णांचा आकडा सांगाल?"

"तसा निश्चित आकडा कसा सांगू? पण एवढे मात्र नक्की सांगतो की, ४० टक्के लोक पूर्ण बरे झालेले आहेत. रुग्ण लवकर आला तर हाच आकडा ८०/९० टक्क्यापर्यंत जाईल, असा मला पूर्ण भरवसा आहे."

"आपण ही औषधी कोठून आणता? मुबलक उपलब्ध होते का?"

त्यांनी हसून सांगितले, "औषध निर्विवाद भारतातील जडीबुटीचे आहे. हिमालयाच्या पहाडी मुलखात, जंगलात, एवढेच नव्हे तर सह्याद्री प्रदेशातही ते आढळते. सात-आठ प्रकार आहेत. त्याचे मिश्रणाचे तंत्र माझे आहे. मला साध्या पुरेशी जडीबुटी मिळतेय."

"ह्या औषधीच्या विकासासंबंधीची काही योजना आहे का?"

"का हो? पुढेमागे संपेल औषधी असे वाटतेय का? आज मला भरपूर औषधी मिळतेय. विकासासंबंधी म्हणाल तर शासनाकडून मला काही मदतीची अपेक्षा आहे. पण त्यांना माझा हा 'फॉर्म्युला' आधीच हवा आहे. तसा मी त्यांना विनाअट का द्यायचा? थांबा! ह्या संबंधी माझा सर्व प्रांतातील मुख्यमंत्री, भारताचे आरोग्यमंत्री, एवढेच नव्हे तर स्व. प्रधानमंत्री इंदिरा गांधीशीही पत्रव्यवहार झालेला आहे. तोच मी तुम्हांला दाखवतो तो बघा!" असं म्हणून एक भली मोठी संचाहिका त्यांनी माझ्यापुढे ठेवली.

खरोखरीच अनेक ठिकाणची पत्रोत्तरे पाहिली. मात्र सर्व 'लाल फितीत' अडकली. 'कोणीही सामाजिक बांधिलकीच्या भावनेने ह्याची योजना करण्याचा विचार करीत नाही. वाईट वाटते. हो पण!" मी मध्येच त्यांना म्हणाले, "येथे मा. वसंतदादा पाटील राज्यपाल होते तेव्हा मला वाटतं तुमची त्यांच्याशी भेट झाली होती ना! ह्या संबंधी?".

"हो! झाली होती. कारण त्यावेळी सातारा, सांगली, कराडचे खूप रुग्ण- कॅन्सरचे- येथूनच औषध नेतात व त्यांना चांगलेच बरे वाटलेय् हे दादांना कळले होते. त्यामुळे त्यांनी मला भेटीला बोलविले होते. तुमचे बंधुही होते की तेव्हाबरोबर. मी मोठा भाऊ मानतो त्यांना. तुमच्या भावाने सेवाभावाने खूपच सहकार्य दिलेय् व देताहेत मला. औषधीचा अर्क काढणे वा कॅपसुल्स बनविण्याचा प्रयत्न सुरू आहे. आम्ही दोघे दादांना भेटलो. त्यांनी म्हणणे ऐकून घेतले. पण काय झाले, त्यावेळी लगेचच राज्यपाल पदाचा राजिनामा देऊन दादा निघून गेले. पण परवा त्यांच्याकडून दोन निरोप आले मुंबईहून. मी व तुमचे बंधु दोघेही गेलो होतो भेटायला. मला वाटत, तुम्ही येथेच होतात त्यावेळी. (मी जयपूरातच होते तेव्हा) बघू या! या भेटीमुळे काय काय साध्य होते ते तसे जर काही सहाय्य झाले ना, तर मात्र माझा सोलापूरला राहाण्याचा आहे. महाराष्ट्र, आंध्र, कर्नाटक ह्या बाजूला कर्क रुग्णांची मोठी संख्या आहे. बरं का ताई! मराठवाड्यातील खेड्या-पाड्यातून अगदी श्रद्धेने व विश्वासाने लोक येतात. त्यांची ती निष्ठा पाहिली की, आपणही गहिवरून जातो. जन्माचे सार्थक झालेसे वाटते बघा!"

"आता शेवटचा पण महत्त्वाचा प्रश्न विचारते तो असा की, "ह्या औषधीचे ज्ञान कोणाला दिले आहे का? नसल्यास केव्हा देणार?"

"अगदी योग्य, महत्त्वपूर्ण प्रश्न केलात. ह्या औषधीचे प्रत्यक्ष ज्ञान मी अद्यापि कोणाला दिलेले